

NACRT

Na osnovu člana 43 stav 1 alineja 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 29/22) i člana 15 stav 1 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list Crne Gore", broj 135/21), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici od 00. juna 2022. godine, utvrdio je

METODOLOGIJU ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora distributivnog sistema (u daljem tekstu: operator), alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge distribucije električne energije.
- (2) Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije primjenjuju se na korisnike distributivnog sistema koji su priključeni na mrežu srednjeg napona od 1 kV do 35 kV, uključujući i 35 kV naponski nivo, i mrežu niskog napona do 1 kV, i to:
 - (1) proizvođače električne energije priključene na distributivni sistem kao korisnike distributivnog sistema za potrebe prenošenja proizvedene električne energije (g-komponenta),
 - (2) ostale korisnike koje čine:
 - a) kupci koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa unaprijed određenom količinom za svaki obračunski period tokom perioda snabdijevanja;
 - b) kupci koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa snabdijevanjem na osnovu profila potrošnje kupca;
 - c) kupci samosnabdjevači čiji su objekti priključeni na distributivni sistem;
 - d) operator prenosnog sistema kada energiju preuzima za sopstvene potrebe,
 - e) operator zatvorenog distributivnog sistema, i
 - f) kupci–proizvođači koji se u smislu ove metodologije tretiraju kao kupci.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika distributivnog sistema;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane distributivnom sistemu;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u distributivni sistem;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije;
- 10) sprečavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema; i
- 11) obezbjeđivanja održivosti distributivnog sistema.

Način regulacije cijene

Član 3

- (1) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda primjenjuje se hibridni regulatorni metod kao vrsta ekonomske regulacije koja ima za cilj da ograniči dozvoljeni prihod operatora, stvori preduslove za poboljšanje kvaliteta i za povećanje njegove efikasnosti primjenjujući regulatorne periode koji su po pravilu duži od jedne godine, tokom kojih je operatoru dozvoljeno da zadrži uštede od smanjenja troškova poslovanja na koje može uticati, koje Regulatorna Agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) uzima u obzir prilikom utvrđivanja dozvoljenog prihoda za naredni regulatorni period, uz podjelu rizika promjene energetske veličina između operatora i korisnika sistema;
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod ostvaruje se grupisanjem i alokacijom elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike distributivnog sistema.

- (3) Cijena po kojoj se plaća korišćenje distributivnog sistema formira se po principu "poštanska marka" prema kojem, bez obzira na dužinu distributivnog puta, kupci na teritoriji Crne Gore koji pripadaju istoj kategoriji potrošnje, plaćaju korišćenje distributivnog sistema po istim cijenama po kilovatu (kW) ili kilovatsatu (kWh).
- (4) Proizvođači električne energije u Crnoj Gori priključeni na distributivni sistem plaćaju operatoru korišćenje distributivnog sistema po istoj cijeni po kW priključne snage i po istoj cijeni po kWh proizvedene aktivne električne energije za odnosni naponski nivo.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) **regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i cijene;
 - 2) **tekući regulatorni period** je regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena;
 - 3) **prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu;
 - 1) **prosječno trajanje prekida u napajanju po kupcu** (skraćenica **SAIDI - System Average Interruption Duration Index**) je opšti pokazatelj kvaliteta funkcionisanja distributivnog sistema definisan pravilima kojima se uređuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
 - 4) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 5) **godina podnošenja zahtjeva** je godina u kojoj operator podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i Agencija utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za regulatorni period, po pravilu se podudara sa posljednjom godinom tekućeg regulatornog perioda i u indeksu formula se označava sa „t“;
 - 6) **ugovorena snaga** je ugovorena aktivna snaga sadržana u odgovarajućem aktu koji zaključuje korisnik sistema sa operatorom sistema;
 - 7) **priključna snaga** je odobrena priključna aktivna snaga sadržana u odgovarajućem aktu koji zaključuje korisnik sistema sa operatorom sistema;

- 8) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 9) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Trajanje regulatornog perioda

Član 5

Trajanje regulatornog perioda Agencija utvrđuje posebnom odlukom najkasnije do 1. marta godine u kojoj se podosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: prihod), koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+n} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+n} = TP_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n} - K_{t+n}$$

gdje su elementi:

- TP_{t+n} - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije,
- A_{t+n} - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 13 ove metodologije,
- PS_{t+n} - povrat na sredstva iz člana 14 ove metodologije,
- K_{t+n} - korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličine od utvrđenih izračunate u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini t za svaku godinu regulatornog perioda.
- (3) Regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene RDP_{t+n}^{TUT} izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje se u eurima (€):

$$\mathbf{RDP}_{t+n}^{\text{TUT}} = (\mathbf{RDP}_{t+n} - \mathbf{OP}_{t+n}) * (\mathbf{1} + \mathbf{FK}_{t+n})$$

gdje je:

RDP_{t+n} - regulatorno dozvoljeni prihod iz stava 1 ovog člana;

OP_{t+n} - utvrđeni ostali prihodi iz člana 17 ove metodologije;

FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz stava 4 ovog člana.

- (4) Faktor za kvalitet **FK**_{t+n} kvantifikuje nivo ostvarenog kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i izračunava se primjednom sljedeće formule:

$$\mathbf{FK}_{t+n} = \frac{\mathbf{1}}{\mathbf{m}} \sum_{i=1}^{\mathbf{m}} \mathbf{Q}_{t-i}$$

gdje je:

i = 1, ..., m;

m - broj godina tekućeg regulatornog perioda;

Q_{t-i} - parametar kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Q_{t-i} = \begin{cases} 0,02; & \frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} < 0,85 \\ -0,2 \cdot \left(\frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} - 0,95 \right); & 0,85 \leq \frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} < 0,95 \\ 0; & 0,95 \leq \frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} \leq 1,05 \\ -0,2 \cdot \left(\frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} - 1,05 \right); & 1,05 < \frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} \leq 1,15 \\ -0,02; & \frac{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{ost}}}{\text{SAIDI}_{t-i}^{\text{cilj}}} > 1,15 \end{cases}$$

gdje je:

SAIDI_{t-i}^{cilj} - ciljna vrijednost opšteg indikatora kvaliteta za posljednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koja je utvrđena pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom;

SAIDI_{t-i}^{ost} - ostvarena vrijednost opšteg indikatora kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, izračunata u skladu sa pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom.

- (5) Osim prihoda iz stava 3 ovog člana, korisnici iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije nadoknađuju dio prihoda operatora prenosnog sistema koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema, utvrđen metodologijom kojoj se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema.

Troškovi poslovanja za energetska djelatnost

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za svaku regulatornu godinu.
- (2) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojom raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste je dužan da dokazuje dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
- 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,

- 3) troškovi po osnovu finansijskih kompenzacija isplaćenih u skladu sa pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom,
 - 4) troškovi koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja prihoda i radi stvaranja uslova za povećanje efikasnosti troškovi poslovanja se dijele na:
- 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
 - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati \mathbf{TPu}_{t+n} obuhvataju troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije, kao i ostale rashode.
- (2) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu manjem od sume utvrđenih, troškovi iz stava 1 ovog člana za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+1} = \left\{ \frac{1}{m} * \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} + \frac{1}{2} * \left(\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{ut} - \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} \right) \pm \mathbf{Z}_s \right\} * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+1} - \mathbf{X}) \pm \mathbf{Z}_j$$

gdje je:

- \mathbf{TPu}_{t+1} - ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati utvrđeni za prvu godinu regulatornog perioda,
- \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} - ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- \mathbf{TPu}_{t-i}^{ut} - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- \mathbf{I}_{t+1} - projektovana inflacija, (%)
- \mathbf{X} - faktor efikasnosti,

- Z_s - trajna promjena troškova poslovanja na koje se može uticati nastala usled promjena zakona, kao i uticaja realizacije investicija na koje je Agencija dala saglasnost, u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama. Sastoji se od zbira parametra Z_s^{tz} koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode i parametra Z_s^0 koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode. (€)
- Z_j - jednokratna promjena troškova na koje se može uticati nastala usled više sile, odnosno okolnosti koje operator nije mogao predvidjeti, spriječiti i kontrolisati, u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, (€)
- m - broj godina tekućeg regulatornog perioda.

(3) Parametar Z_s iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na sljedeći način:

- 1) parametar Z_s^{tz} koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$Z_s^{tz} = \sum FTE^{akt} * PZ^u$$

gdje je:

- FTE^{akt} - ostvareni dodatni radni angažman (full-time equivalent) koji se kreće od 0 do 1, prikazan po aktivnostima koje su zahtijevale dodatni angažman zaposlenih, a koje su uslovljene promjenom zakona) i/ili realizacijom investicija na koje je Agencija dala saglasnost;
- PZ^u - prosječni godišnji trošak zarada po zaposlenom utvđen za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.
- 2) parametar Z_s^0 koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode utvrđuje se kao razlika između prosjeka ostvarenih troškova u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje

postoje konačni podaci i prosjeka utvrđenih troškova u odnosnim godinama, za svaku kategoriju troškova pojedinačno.

- (4) Parametar Z_j iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na osnovu podataka, obrazloženja i dokumentacije dostavljene u postupku utvrđivanja prihoda.
- (5) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja iz stava 1 ovog člana u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu većem od sume utvrđenih, za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se na osnovu sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+1} = (\mathbf{TPu}_t^{\text{ut}} \pm \mathbf{Z}_s) * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+1} - \mathbf{X}) \pm \mathbf{Z}_j$$

gdje je:

$\mathbf{TPu}_{t+n}^{\text{ut}}$ - utvrđeni ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati za godinu podnošenja zahtjeva.

- (6) Troškovi iz stava 1 ovog člana za drugu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+2} = (\mathbf{TPu}_{t+1} \mp \mathbf{Z}_j) * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+2} - \mathbf{X})$$

- (7) Troškovi iz stava 1 ovog člana za treću i svaku narednu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+n} = \mathbf{TPu}_{t+n-1} * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+n} - \mathbf{X})$$

gdje je:

\mathbf{n} - 3, ..., k,

\mathbf{k} - broj godina regulatornog perioda.

- (8) Faktor efikasnosti iz st. 2, 5, 6 i 7 ovog člana izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{X} = \mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2$$

gdje je:

\mathbf{X}_1 - mjera neefikasnosti koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{X}_1 = \frac{\mathbf{TPu}^{\text{os}}}{\mathbf{TPu}^{\text{ut}}} * \frac{1}{100}$$

gdje je:

- TPu^{os}** - prosječno ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- TPu^{ut}** - prosječno utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.
- X₂** - mjera efikasnosti postignuta primjenom novih tehnologija i iznosi 0,005.

(9) U slučaju iz stava 2 ovog člana faktor efikasnosti jednak je mjeri efikasnosti postignutoj primjenom novih tehnologija **X₂** i iznosi 0,005.

(10) Troškovi iz stava 1 ovog člana koji se transponuju u cijene izračunavaju na sljedeći način:

$$\mathbf{TPu}_{t+n}^{\mathbf{TUT}} = \mathbf{TPu}_{t+n} * (1 - \alpha)$$
$$\alpha = \frac{1}{2} * \frac{MK_{os}^{P12} - MK_{os}^{P2}}{MK_{os}^{P12}}$$

gdje je:

- TPu^{TUT}_{t+n}** - troškovi poslovanja na koje se može uticati koji se transponuju u cijene, (€)
- TPu_{t+n}** - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati,
- α** - parametar za ravnomjernu podjelu rizika promjene energetske veličine (snage) između operatora i korisnika sistema,
- MK^{P2}_{os}** - prosjek ostvarenih snaga ostalih korisnika iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci (MW),
- MK^{P12}_{os}** - prosjek ostvarenih snaga računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi prvoj godini tekućeg regulatornog perioda, isključujući godine sa najvećom i najmanjom ostvarenom maksimalnom snagom, (MW).

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati obuhvataju trošak električne energije nabavljene za pokrivanje opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu (u daljem tekstu: troškovi opravdanih gubitaka).
- (2) Troškovi opravdanih gubitaka utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n} = Ce_{t+n}^{ut} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n}$$

gdje je:

Ce_{t+n}^{ut} - utvrđena cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka, (€/MWh),

g_d - opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu, (%)

E_{t+n} - električna energija, planirana energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh)

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

- (3) Opravdanu stopu gubitaka u distributivnom sistemu iz stava 2 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate studije gubitaka, revidovane i ažurirane u skladu sa Zakonom, koju je operator dužan da dostavi uz zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena iz člana 31 ove metodologije.
- (4) Studija iz stava 3 ovog člana obavezno treba da sadrži: prikaz postojećeg stanja, mjere i dinamiku dostizanja nivoa gubitaka utvrđenog u studiji za posmatrani period, kao i sredstva potrebna za te namjene.
- (5) Ako operator ne dostavi studiju iz stava 3 ovog člana, opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu za svaku godinu regulatornog perioda biće utvrđena primjenom prosječnog godišnjeg smanjenja gubitaka od početka regulacije cijena i tarifa (2007. godina) na stopu gubitaka utvrđenu za prethodni regulatorni period, ali ne manje od najniže stope gubitaka koja je dostignuta u najvećem regionu operatora prema podacima iz posljednje studije gubitaka.
- (6) Cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka za svaku godinu regulatornog perioda Ce^{ut} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$C_{e^{ut}} = \frac{C_{t-1}^{DT} + \sum_{n=1}^k \frac{1}{3 * k} * (2 * C_{t+n}^b + C_{t+n}^p)}{2}$$

gdje je:

C_{t-1}^{DT} - prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

C_{t+n}^b - tromjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa band energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u avgustu, septembru i oktobru u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)¹,

C_{t+n}^p - tromjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa peak energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u avgustu, septembru i oktobru u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)²,

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

(7) Ukupni troškovi gubitaka koji se transponuju na korisnike distributivnog sistema obuhvataju troškove opravdanih gubitaka iz stava 1 ovog člana TPg_{t+n} i pripadajući dio troškova gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na operatore distributivnih sistema, koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{PD} = Cg_{t+n}^{os} * E_{t+n}^{pd} * \left(1 + \frac{g_d}{100 - g_d}\right)$$

gdje je:

Cg_{t+n}^{os} - cijena opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu za ostale korisnike izračunata u skladu sa metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, (€/MWh)

E_{t+n}^{pd} - električna energija planirana energetskim bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za potrebe distributivnih potrošača umanjena za

¹ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

² Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

količinu električne energije proizvedenu u objektima priključenim na distributivni sistem, (MWh)

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

(1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+n}$ utvrđuju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+n} = Tp_{t+n} + Tmu_{t+n} + Tžs_{t+n} + Tot_{t+n} + To_{t+n}$$

gdje je:

Tp_{t+n} - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom,

Tmu_{t+n} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora,

$Tžs_{t+n}$ - troškovi za zaštitu životne sredine,

Tot_{t+n} - troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta,

To_{t+n} - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

(2) Ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom iz stava 1 ovog člana obuhvataju i troškove poreza na dobit pravnih lica koji se utvrđuju kao proizvod utvrđenog povrata na sredstva iz člana 14 ove metodologije i stope poreza na dobit utvrđene zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica koja se primjenjuje na iznos dobiti koja je jednaka utvrđenom povratu na sredstva.

(3) Troškovi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.

Drugi troškovi

Član 11

Drugi troškovi se odnose na dio troškova angažovanja prenosnog kapaciteta i pripadajući dio troškova gubitaka električne energije u prenosu koji se alocira na operatore distributivnih sistema, a utvrđuju se na osnovu metodologije kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije i alociraju na operatora čija je mreža priključena na prenosni sistem.

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 12

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koja na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 17 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 13

- (1) Trošak amortizacije za regulatornu godinu utvrđuje se na osnovu:
 - 1) nabavne vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji na kraju godine $t+n-2$ iz posljednje procjene vrijednosti imovine operatora prihvaćene od strane Agencije uključujući osnovna sredstva nabavljena iz donacija i osnovna sredstva stavljena u upotrebu do kraja godine $t+n-2$ koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, i
 - 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava koji je korišćen u posljednjoj procjeni prihvaćenoj od strane Agencije.

- (3) Trošak amortizacije utvrđen u skladu sa stavom 1 ovog člana, Agencija može rasporediti po godinama regulatornog perioda na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije i poštovanje principa iz člana 2 tačka 1 ove metodologije.

Povrat na sredstva

Član 14

- (1) Povrat na sredstva PS_{t+n} je dio prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+n} = ROS_{t+n} * SPK$$

gdje je:

ROS_{t+n} - regulatorna osnova sredstava, iz člana 15 ove metodologije, (€)

SPK - stopa povrata na kapital, iz člana 16 ove metodologije, (%)

n - 1, 2, ..., n

k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Povrat na sredstva utvrđen u skladu sa stavom 1 ovog člana, Agencija može rasporediti po godinama regulatornog perioda na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije i poštovanje principa iz člana 2 tačka 1 ove metodologije.

Regulatorna osnova sredstava

Član 15

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+n} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatornu godinu, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+n} = OS_{t+n-2}^{net} + In_{t+n} + RK_{t+n}$$

gdje je:

OS_{t+n-2}^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava na kraju godine, utvrđena na osnovu posljednje procjene prihvaćene od strane Agencije, uključujući neto vrijednost

osnovnih sredstava stavljenih u upotrebu do kraja godine $t+n-2$ koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove,

- In_{t+n} - investicije za regulatornu godinu,
- RK_{t+n} - radni kapital za regulatornu godinu,
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Za svaku godinu regulatornog perioda iz neto vrijednosti osnovnih sredstava OS_{t+n-2}^{net} se isključuje vrijednost sredstava koja nijesu odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove, vrijednost sredstava stavljenih van upotrebe i vrijednost sredstava pribavljenih putem kapitalnog doprinosa (poklon, donacija i druga bespovratna sredstva).
- (3) Za naredni regulatorni period nakon izvršene procjene vrijednosti osnovnih sredstava, neto vrijednost tih sredstava utvrđuje se na sljedeći način:
 - 1) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji najmanje 6 mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 31 ove metodologije, neto vrijednost osnovnih sredstava za prvu godinu narednog regulatornog perioda je neto vrijednost koju Agencija utvrdi na osnovu procjene.
 - 2) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji u roku koji je kraći od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 31 ove metodologije ili Agencija ne izvrši procjenu prije donošenja odluke po zahtjevu iz razloga na koje ne može uticati, neto vrijednost osnovnih sredstava za naredni period je neto vrijednost utvrđena na osnovu poslednje procjene prihvaćene od strane Agencije.
- (4) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana izračunava se na sljedeći način i iskazuje u eurima, (€):

$$In_{t+n} = In_{t+n-1}^{oa}$$

gdje je:

- In_{t+n-1}^{oa} - vrijednost osnovnih sredstava čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu $t+n-1$, a koja su odobrena od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa.

- (5) Vrijednost investicija iz stava 4 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda, umanjuje se za vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.

- (6) Zbir vrijednosti osnovnih sredstava koja su postala dio distributivnog sistema električne energije u skladu sa zaključenim ugovorima o otkupu i programom otkupa infrastrukture na koji je Agencija dala saglasnost i vrijednosti investicija iz stava 5 ovog člana, ne može biti veći od maksimalnog dozvoljenog rasta osnovnih sredstava utvrđenog od strane organa državne uprave nadležnog za poslove energetike, ako je odluka o tome donijeta.
- (7) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
- (8) Za svaku godinu regulatornog perioda radni kapital će se utvrditi u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 16

- (1) Stopa povrata na kapital **SPK** utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala **PPTK_{t+n}**, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{PPTK}_{t+n} = (\mathbf{VK}_{\text{UDIO}} * \mathbf{SP}_{\text{VK}}) + (\mathbf{D}_{\text{UDIO}} * \mathbf{SP}_{\text{PK}} * (1 - \mathbf{SP}_t))$$

gdje je:

PPTK_{t+n} - ponderisani prosječni trošak kapitala (nominalni, poslije oporezivanja), (%)

SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna), (%)

VK_{UDIO} - vlasnički kapital kao udio ukupnog kapitala,

SP_{PK} - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%)

D_{UDIO} - pozajmljeni kapital kao udio ukupnog kapitala,

SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica.

- (2) Stopa povrata vlasničkog kapitala (nominalna, poslije oporezivanja) **SP_{VK}** izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{SP}_{\text{VK}} = \mathbf{rf} + \beta * \mathbf{PRRT} + \mathbf{PRZ}$$

gdje je:

rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%)

β - beta kompanije,

PRRT - premija rizika razvijenog tržišta,

PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće na osnovu parametara sa razvijenih tržišta, iz izvora navedenih u st. 4, 6, 7 i 8 ovog člana.
- (4) Ako se stopa oslobođena rizika **rf** ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori (državne obveznice emitovane u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijeca od deset godina), ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijeca od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB).³
- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, ako je prosječna godišnja stopa prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijeca od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB), niža od nule, stopa oslobođena rizika **rf** iz stava 2 ovog člana je jednaka nuli.
- (6) Beta kompanije β predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} * \left(1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}} \right)$$

gdje je:

β_{bd} - prosječna beta energetskih kompanija na tržištima u razvoju, računata bez duga, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku⁴

$\frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$ - odnos pozajmljenog i vlasničkog kapitala utvrđen na 50:50.

- (7) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks), koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku.⁵
- (8) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku.⁶

³ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

⁴ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

⁵ Izvor : <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

⁶ Izvor : <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

- (9) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SPpk** utvrđuje se kao trogodišnji ponderisani prosjek kamatnih stopa ugovorenih na aktivna dugoročna kreditna zaduženja mrežnih operatora u Crnoj Gori na kraju godine t-1, t-2 i t-3.

Ostali prihodi

Član 17

- (1) Ostali prihodi su prihodi od donacija, premija, subvencija i sl, prihodi od naplate štete, prihodi po osnovu naknade za priključnu snagu, prihodi ili dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti, kao i drugi prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju, čiji su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda.
- (2) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.

III. OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Korišćenje distributivnog sistema

Član 18

- (1) Korišćenje distributivnog sistema obuhvata angažovanje distributivnog sistema (kapaciteta) i pokrivanje opravdanih gubitaka.
- (2) Prihod operatora iz člana 6 st. 3 i 5 ove metodologije obezbjeđuje se naplaćivanjem usluge korišćenja distributivnog sistema od korisnika iz člana 1 stav 2 ove metodologije po:
- 1) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi za angažovanje distributivnog kapaciteta i
 - 2) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi opravdanih gubitaka.

Troškovi za korišćenje distributivnog sistema koji se transponuju u cijene

Član 19

- (1) Troškovi za korišćenje distributivnog kapaciteta koji se transponuju u cijene obuhvataju troškove za angažovanje distributivnog kapaciteta (\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUT}) i troškove opravdanih gubitaka (\mathbf{TPg}_{t+n}^{TUT}).
- (2) Troškovi angažovanja distributivnog kapaciteta iz stava 1 ovog člana (\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUT}), izračunavaju se na osnovu troškova amortizacije, povrata na sredstva, troškova poslovanja na koje se može uticati nakon primjene parametra α iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova

poslovanja na koje se ne može uticati, umanjeno za ostale prihode, uz primjenu utvrđenih korekcija i faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije FK_{t+n} .

- (3) Troškovi opravdanih gubitaka iz stava 1 ovog člana (TPg_{t+n}^{TUT}) izračunavaju se na osnovu troškova na koje se djelimično može uticati iz člana 9 ove metodologije, uz primjenu faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije FK_{t+n} .
- (4) Troškovi iz stava 2 ovog člana raspoređuju se po aktivnoj snazi na:
- 1) proizvođače električne energije iz člana 1 stav 2 tačka 1 ove metodologije ($TAK_{t+n}^{TUTPROIZ}$) i
 - 2) ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije (TAK_{t+n}^{TUTKUP}).
- (5) Troškovi iz stava 3 ovog člana raspoređuju se po aktivnoj električnoj energiji na:
- 1) proizvođače električne energije iz člana 1 stav 2 tačka 1 ove metodologije (TPg_{t+n}^{PROIZ}) i
 - 2) ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije (TPg_{t+n}^{KUP}).
- (6) Troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema TAK_{t+n}^{PD} raspoređuju se na ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije po aktivnoj snazi.
- (7) Troškovi iz stava 6 ovog člana izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$TAK_{t+n}^{PD} = 12 * Ck_{t+n} * MK_{t+n}^D$$

gdje je:

- Ck_{t+n} - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike izračunata u skladu sa metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, (€/MW)
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, (MW).

- (8) Troškovi iz st. 4 i 6 ovog člana se direktno alociraju na naponske nivoe specificirane u članu 27 stav 2 ove metodologije, ili indirektno na osnovu transparentnih i objektivnih pravila (ključeva) koja predlaže operator distributivnog sistema.
- (9) Ako operator ne predloži ključeve u skladu sa stavom 8 ovog člana dužan je da kao ključ za raspodjelu primjeni učešće vrijednosti osnovnih sredstava pojedinog naponskog nivoa u ukupnoj vrijednosti osnovnih sredstava operatora.

IV. ALOKACIJA TROŠKOVA NA KORISNIKE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Alociranje troškova za korišćenje distributivnog sistema na proizvođače

Član 20

- (1) Cijena za angažovani distributivni kapacitet ($Cak_{t+n}^{35PROIZ}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($Cg_{t+n}^{35PROIZ}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 35 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cak_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}}{MK_{t+n}^{35PROIZ}}$$

$$Cg_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{TPg_{t+n}^{35PROIZ}}{E_{t+n}^{35PROIZ}}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{35PROIZ}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (MW)
- $E_{t+n}^{35PROIZ}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 35 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh)
- $TPg_{t+n}^{35PROIZ}$ - dio troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače priključene na 35 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TPg_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{35PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{35PROIZ}$ - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 35 kV naponski nivo, (MWh)
- G_{t+n}^{DS} - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh)
- $TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}$ - trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koja se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 35 kV naponski nivo i izračunava se:

$$\mathbf{TAK}_{t+n}^{35\text{TUTPROIZ}} = \frac{\mathbf{MK}_{t+n}^{35\text{PROIZ}}}{\mathbf{MK}_{t+n}^{\text{PROIZ}} + \mathbf{MK}_{t+n}^{\text{KUP}}} * \mathbf{TP}_{t+n}^{35-} * (1 + \mathbf{FK}_{t+n})$$

gdje je:

- $\mathbf{MK}_{t+n}^{\text{KUP}}$ - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, (MW), koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega,
- $\mathbf{MK}_{t+n}^{\text{PROIZ}}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem, (MW)
- \mathbf{TP}_{t+n}^{35-} - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (\mathbf{Tot}_{t+n}), koji se alokira na 35 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- \mathbf{FK}_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (2) Cijena za angažovani distributivni kapacitet ($\mathbf{Cak}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($\mathbf{Cg}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 10 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$\mathbf{Cak}_{t+n}^{10\text{PROIZ}} = \frac{1}{12} * \frac{\mathbf{TAK}_{t+n}^{10\text{TUTPROIZ}}}{\mathbf{MK}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}}$$

$$\mathbf{Cg}_{t+n}^{10\text{PROIZ}} = \frac{\mathbf{TPg}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}}{\mathbf{E}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}}$$

gdje je:

- $\mathbf{MK}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (MW)
- $\mathbf{E}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 10 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh)
- $\mathbf{TPg}_{t+n}^{10\text{PROIZ}}$ - dio troškova gubitaka koji se alokira na proizvođače priključene na 10 kV naponski nivo i izračunava se

$$TPg_{t+n}^{10PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{10PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{10PROIZ}$** - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 10 kV naponski nivo, (MWh)
- G_{t+n}^{DS}** - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh)
- $TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ}$** - trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koja se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 10 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ} = \frac{MK_{t+n}^{10PROIZ}}{MK_{t+n}^{PROIZ} + MK_{t+n}^{KUP}} * TP_{t+n}^{10-} * (1 + FK_{t+n})$$

gdje je:

- MK_{t+n}^{KUP}** - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, (MW), koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega,
- MK_{t+n}^{PROIZ}** - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem, (MW)
- TP_{t+n}^{10-}** - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (**Tot_{t+n}**), koji se alokira na 10 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- FK_{t+n}** - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (3) Cijena za angažovani distributivni kapacitet ($Cak_{t+n}^{0,4PROIZ}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($Cg_{t+n}^{0,4PROIZ}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 0,4 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cak_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}}{MK_{t+n}^{0,4PROIZ}}$$

$$Cg_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{TPg_{t+n}^{0,4PROIZ}}{E_{t+n}^{0,4PROIZ}}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, (MW)
- $E_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 0,4 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh)
- $TPg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - dio troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače priključene na 0,4 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TPg_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 0,4 kV naponski nivo, (MWh)
- G_{t+n}^{DS} - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh)
- $TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}$ - trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koja se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 0,4 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ} = \frac{MK_{t+n}^{0,4PROIZ}}{MK_{t+n}^{PROIZ} + MK_{t+n}^{KUP}} * TP_{t+n}^{0,4-}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^{KUP} - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, (MW), koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega,
- MK_{t+n}^{PROIZ} - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem planirana energetske bilansom, (MW)
- $TP_{t+n}^{0,4-}$ - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (Tot_{t+n}), koji se alokira na 0,4 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (4) Dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na odnosne naponske nivoe $Gg_{t+n}^{35PROIZ}$, $Gg_{t+n}^{10PROIZ}$ i $Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ proračunava operator na bazi studije gubitaka i dostavlja Agenciji uzimajući u obzir doprinos priključenja proizvođača na distributivni sistem u ukupnim odobrenim gubicima.

Alociranje troškova za angažovanje distributivnog sistema na kupce

Član 21

- (1) Cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 1 priključene na 35 kV naponski nivo Ck_{t+n}^{35KUP} izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{35KUP} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{35KUP}}{MK_{t+n}^D}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem (MW),
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

TAK_{t+n}^{35KUP} - troškovi za angažovanje 35 kV naponskog nivoa koji se alociraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{35KUP} = TAK_{t+n}^{TUT\ 35} - TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}$$

gdje je:

$TAK_{t+n}^{TUT\ 35}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 35 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

(2) Cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 2 priključene na 10 kV naponski nivo Ck_{t+n}^{10KUP} izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{10KUP} = Ck_{t+n}^{35KUP} + \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{10KUP}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP}}$$

gdje je:

Ck_{t+n}^{35KUP} - cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce priključene na 35 kV naponski nivo, iz stava 1 ovog člana (€/MW)

MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem (MW), iz stava 1 ovog člana, (MW)

MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

TAK_{t+n}^{10KUP} - troškovi za angažovanje 10 kV naponskog nivoa koji se alociraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{10KUP} = TAK_{t+n}^{TUT\ 10} - TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ}$$

gdje je:

$TAK_{t+n}^{TUT\ 10}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 10 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

- (3) Cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce kod kojih se snaga mjeri kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 3 koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri $CK_{t+n}^{sm0,4KUP}$ izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$CK_{t+n}^{sm0,4KUP} = CK_{t+n}^{10KUP} + \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{0,4KUP}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP} - MK_{t+n}^{10KUP}}$$

gdje je:

- CK_{t+n}^{10KUP} - cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce koji su priključeni na mrežu 10 kV naponskog nivoa iz stava 2 ovog člana, (€/MW)
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem iz stava 1 ovog člana, (MW)
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)
- MK_{t+n}^{10KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW)
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.
- $TAK_{t+n}^{0,4KUP}$ - troškovi za angažovanje 0,4 kV naponskog nivoa koji se alociraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{0,4KUP} = TAK_{t+n}^{TUT 0,4} - TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}$$

gdje je:

- $TAK_{t+n}^{TUT 0,4}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 0,4 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

- (4) Kupci kod kojih se snaga ne mjeri iz člana 27 stav 3 priključeni na 0,4 kV naponski nivo plaćaju:

- 1) fiksnu naknadu preko koje se pokriva dio utvrđenih troškova poslovanja na koje se može uticati, i
- 2) cijenu za angažovani distributivni kapacitet, kojom se pokrivaju troškovi za angažovanje kapaciteta koji se transponuju u cijene umanjeni za ukupan iznos naknade iz tačke 1 ovog stava.

- (5) Fiksna naknada za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri iz člana 27 stav 3 ove metodologije, FN_{t+n}^j , izražava se u €/mjesec/kupac i izračunava u zavisnosti od priključne snage, primjenom sljedeće formule:

$$FN_{t+n}^{KUPj} = \frac{(T_{t+n}^m + T_{t+n}^{pu}) * (1 - \alpha) * (1 + FK_{t+n}) * UMK^{snm0,4KUP}}{12} * \frac{j}{8 * BK_{t+n}^{snm 0,4 8} + 16 * BK_{t+n}^{snm 0,4 16} + 34,5 * BK_{t+n}^{snm 0,4 34,5}}$$

gdje je:

- T_{t+n}^m - utvrđeni troškovi materijala, (€)
- T_{t+n}^{pu} - utvrđeni troškovi proizvodnih usluga, (€)
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 8}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 16}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 34,5}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda,
- j - 8, 16 i 34,5,
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije,
- α - parametar za ravnomjernu podjelu rizika promjene energetske veličine između operatora i korisnika sistema iz člana 8 stav 10 ove metodologije,
- $UMK_{t+n}^{snm 0,4KUP}$ - udio snaga kupaca koji su priključeni na 0,4kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri, u ukupnoj priključnoj snazi distributivnog sistema izražava se u %, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$UMK^{snm 0,4KUP} = \frac{MK_{t+n}^{0,4KUP} - MK_{t+n}^{sm 0,4KUP}}{MK_{t+n}^D}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{sm\ 0,4KUP}$ - priključna snaga kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga mjeri, (MW)
- $MK_{t+n}^{0,4KUP}$ - snaga kupaca priključenih na mrežu naponskog nivoa 0,4 kV izračunata po formuli iz stava 6 ovog člana, (MW)
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, iz stava 1 ovog člana, (MW).

(6) Snaga kupaca iz člana 27 stav 2 tačka 3 i stav 3 priključenih na naponski nivo 0,4 kV $MK_{t+n}^{0,4}$ izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$MK_{t+n}^{0,4KUP} = MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP} - MK_{t+n}^{10KUP}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, iz stava 1 ovog člana, (MW),
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW),
- MK_{t+n}^{10KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW).

(7) Cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce iz člana 27 stav 3 ove metodologije kod kojih se snaga ne mjeri priključene na 0,4 kV naponski nivo, $Ck_{t+n}^{snm0,4KUP}$, izražava se u €/MWh i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{snm0,4KUP} = \frac{TAK_{t+n}^{KUPdp} - TAK_{t+n}^{TUTPROIZ} - (Ck_{t+n}^{35KUP} * MK_{t+n}^{35KUP} + Ck_{t+n}^{10KUP} * MK_{t+n}^{10KUP} + Ck_{t+n}^{sm0,4KUP} * MK_{t+n}^{sm0,4KUP} + \sum_j (BK_{t+n}^{snm\ 0,4\ j} * FN_{t+n}^{KUPj})) * 12}{E_{t+n}^{snm0,4KUP}}$$

gdje je:

- TAK_{t+n}^{KUPdp} - troškovi za angažovanje distributivnog kapaciteta koji se transponuju u cijene, iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije,
- $TAK_{t+n}^{TUTPROIZ}$ - troškovi iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije,
- Ck_{t+n}^{35KUP} - cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (€/MW)
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)

- CK_{t+n}^{10KUP}** - cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (€/MW)
- MK_{t+n}^{10KUP}** - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW)
- $CK_{t+n}^{sm0,4KUP}$** - cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri, (€/MW)
- $MK_{t+n}^{sm0,4KUP}$** - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo, (MW)
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 8}$** - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 16}$** - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm 0,4 34,5}$** - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- FN_{t+n}^{KUP8}** - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac)
- FN_{t+n}^{KUP16}** - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac)
- $FN_{t+n}^{KUP34,5}$** - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena-priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac)

- $E_{t+n}^{snm0,4KUP}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, (MWh)
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.
- j - 8, 16 i 34,5.

- (8) Cijene za angažovani kapacitet za kupce iz člana 27 stav 3 koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri određuju se na osnovu cijene iz stava 7 ovog člana, $CK_{t+n}^{snm 0,4}$, prema sljedećoj formuli:

$$NT = \frac{CK_{t+n}^{snm 0,4KUP}}{Ant^{snm 0,4} + ROvn^{snm 0,4} * Avt^{snm 0,4}}$$

$$VT = ROvn * NT$$

gdje je:

- NT - niža dnevna tarifa za angažovani kapacitet, (€/kWh)
- VT - viša dnevna tarifa za angažovani kapacitet, (€/kWh)
- $CK_{t+n}^{snm 0,4}$ - cijena za angažovanje kapaciteta (€/kWh)
- $Ant^{snm 0,4}$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- $Avt^{snm 0,4}$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- $ROvn^{snm 0,4}$ - relativni odnos više i niže dnevne tarife za angažovani kapacitet.

- (9) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u višoj i nižoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Cijene za angažovani distributivni kapacitet

Član 22

Cijene za angažovani distributivni kapacitet iz člana 21 st. 1, 2 i 3 ove metodologije primjenjuje se na korisnike distributivnog sistema zavisno od naponskog nivoa na koji su priključeni, i to na priključnu snagu.

Troškovi opravdanih gubitaka električne energije koje plaćaju kupci priključeni na distributivni sistem

Član 23

Troškove nabavke električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu i dijela gubitaka u prenosnom sistemu koji se alokira na operatora, iz člana 9 stav 7 ove metodologije, nadoknađuju kupci priključeni na distributivni sistem po aktivnoj električnoj energiji za koji se utvrđuje cijena u €/MWh.

Alokacija troškova gubitaka

Član 24

- (1) Troškove iz člana 23 ove metodologije pokrivaju kupci distributivnog sistema koji su priključeni na „i“ naponski nivo na osnovu procenta opravdanih gubitaka.
- (2) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 35kV, $TP_{g_{t+n}}^{35}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{35} = TP_{g_{t+n}}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{35'}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TP_{g_{t+n}}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * \left[U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{35}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} \right] - TP_{g_{t+n}}^{35PROIZ}$$

gdje je:

- U_G^{D35} - udio odobrenih gubitaka na 35kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka, umanjen za dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 35 kV naponski nivo iz člana 20 ove metodologije;

- E_{t+n}^{35} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima koji su priključeni na 35kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{35'} = E_{t+n}^{35} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{35}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

$$E_{t+n}^{10'} = E_{t+n}^{10} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}}$$

- U_G^{D10} - udio odobrenih gubitaka na 10kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka, umanjeno za dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 10 kV naponski nivo iz člana 20 ove metodologije;

- E_{t+n}^{35} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima koji su priključeni na 10kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{10''} = E_{t+n}^{10'} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10'}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

$$E_{t+n}^{0,4'} = E_{t+n}^{0,4} + U_G^{D0,4} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n}$$

- $U_G^{D0,4}$ - udio odobrenih gubitaka na 0,4kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka, umanjeno za dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 0,4 kV naponski nivo iz člana 20 ove metodologije;

- $E_{t+n}^{0,4}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima koji su priključeni na 0,4kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{0,4''} = E_{t+n}^{0,4'} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4'}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}}$$

$$E_{t+n}^{0,4'''} = E_{t+n}^{0,4''} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4''}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

- (3) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 10kV, $TP_{g_{t+n}}^{10}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{10} = TP_{g_{t+n}}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{10''}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TP_{g_{t+n}}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * \left[U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10'}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}} \right] - TP_{g_{t+n}}^{10PROIZ}$$

- (4) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 0,4 kV, $TP_{g_{t+n}}^{0,4}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{0,4} = TP_{g_{t+n}}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{0,4'''}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TP_{g_{t+n}}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * \left[U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4''}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4'}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}} + U_G^{D0,4} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} \right] - TP_{g_{t+n}}^{0,4PROIZ}$$

- (5) Udjeli gubitaka na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponskom nivou iz stava 2 ovog člana (U_G^{D35} , U_G^{D10} i $U_G^{D0,4}$) sadržani su u studiji gubitaka koju operator distributivnog sistema dostavlja Agenciji.

Cijena opravdanih gubitaka

Član 25

- (1) Cijene opravdanih gubitaka Cg_{t+n}^i izračunavaju se po kategorijama kupaca koji su priključeni na naponske nivoe iz člana 27 ove metodologije, primjenom sljedeće formule:

$$Cg_{t+n}^i = \frac{TP_{g_{t+n}}^i}{E_{t+n}^i}$$

gdje je:

$TP_{g_{t+n}}^i$ - troškovi gubitaka alocirani na kupce priključene na mrežu naponskog nivoa "i", izračunati u skladu sa članom 24 ove metodologije, (€);

- E_{t+n}ⁱ** - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima priključenim na mrežu naponskog nivoa "i", (MWh)
- i** - naponski nivoi specificirani u članu 27 ove metodologije, i
- n** - 1,2, ...,k
- k** - broj godina regulatornog perioda.

(2) Za kupce sa dvotarifnim mjerenjem, niža i viša tarifa za cijenu za pokrivanje opravdanih gubitaka određuju se na osnovu cijene iz stava 1 ovog člana Cg_{t+n}^i prema sljedećoj formuli:

$$NTg = \frac{Cg_{t+n}^i}{Antg + ROvng * Avtg}$$

$$VTg = ROvng * NTg$$

gdje je:

- NTg** - niža dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)
- VTg** - viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)
- Cg_{t+n}ⁱ** - cijena gubitaka koju plaćaju korisnici priključeni na naponski nivo „i“, (€/kWh)
- Antg** - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- Avtg** - učešće aktivne električne energije planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- ROvng** - relativni odnos više i niže dnevne tarife za aktivnu energiju.

(3) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u većoj i manjoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Plaćanje opravdanih gubitaka

Član 26

Troškove za pokrivanje opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu kupci plaćaju po cijeni C_{t+n}^i iz člana 25 ove metodologije, na osnovu mjesečno izmjerene potrošnje električne energije (MWh), i to:

- 1) preko snabdjevača,
- 2) neposredno, kupci koji imaju pravo snabdijevanja bez posredstva snabdjevača, i
- 3) ostali distributivni sistemi, uključujući i zatvorene distributivne sisteme koji su priključeni na distributivni sistem.

V. KATEGORIJE KUPACA, CIJENE I NAKNADE

Kategorije kupaca

Član 27

(1) Prema naponu na mjestu predaje električne energije i priključnoj snazi, kupci se dijele na:

- 1) kupce kod kojih se snaga mjeri
- 2) kupce kod kojih se snaga ne mjeri.

(2) Kupci kod kojih se snaga mjeri su:

- 1) kupci na 35 kV naponskom nivou
- 2) kupci na 10 kV naponskom nivou
- 3) kupci na 0,4 kV naponskom nivou sa odobrenom priljučnom snagom većom od 34,5 kW.

(3) Kupci kod kojih se snaga ne mjeri su kupci na 0,4 kV naponskom nivou sa odobrenom priljučnom snagom 34,5 kW i manjom.

(4) Prema mjernim uređajima kupci se dijele na:

- 1) kupce sa dvotarifnim mjerenjem i
- 2) kupce sa jednotarifnim mjerenjem.

Tarife za aktivnu energiju

Član 28

- (1) U zavisnosti od doba dana isporuke električne energije utvrđuju se dvije tarife za aktivnu energiju za energiju gubitaka:
 - 1) viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, i
 - 2) niža dnevna tarifa za aktivnu energiju.
- (2) Viša dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučenu tokom obračunskog perioda od 7 h do 23 h u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 08 h do 24 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (3) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene tokom obračunskog perioda od 23 h do 07 h narednog dana u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 00 do 08 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (4) Kod kupaca koji imaju ugrađena nova multifunkcionalna brojila interval obračuna niže tarife je uvijek od 23 do 07 h bez obzira da li se radi o zimskom ili ljetnjem računanju vremena, svim danima u sedmici osim nedjeljom kada se manja tarifa obračunava 24 sata.
- (5) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene nedjeljom pod uslovom da je takvo mjerenje obezbijeđeno.
- (6) Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije su stalno podešeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena se ne prepodešavaju.

Način obračuna i naplate

Član 29

- (1) Korišćenje distributivnog sistema električne energije se obračunava korisnicima sistema na osnovu cijena i tarifa iz čl. 21 i 25 ove metodologije.
- (2) Ako se cijene i tarife iz stava 1 promijene u toku obračunskog perioda, korišćenje distributivnog sistema električne energije se obračunava primjenom do tada važećih i novih cijena i tarifa, srazmjerno broju dana njihovog važenja u obračunskom periodu.
- (3) Kupci kod kojih se reaktivna energija mjeri, plaćaju prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju na način utvrđen metodologijom kojom se uređuje pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja.

Cijene za korišćenje distributivnog sistema

Član 30

- (1) Prihod iz člana 6 st. 3 i 5 ove metodologije ostvaruje se primjenom sljedećih cijena:
 - 1) cijene gubitaka, koju plaćaju snabdjevači u ime kupaca, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MWh)
 - 2) cijene za angažovani kapacitet, koju plaćaju:
 - a) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga mjeri, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača kod kojih se snaga mjeri i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MW) i
 - b) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga ne mjeri, putem:
 - fiksne naknade (€/mjesec/ kupac), i
 - cijene za angažovani kapacitet (€/MWh)."
 - 3) cijene za angažovani distributivni kapacitet (€/MW) i cijene opravdanih gubitaka u distributivnom (€/MWh) koju plaćaju proizvođači priključeni na distributivni sistem.
- (2) Cijene i naknade iz stava 1 ovog člana ne uključuju porez na dodatu vrijednost.

VI. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 31

- (1) Postupak utvrđivanja prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu D koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operatora je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
 - 1) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 8 stav 10 ove metodologije,
 - 2) popunjenu tabelu sa obračunom regulatorne osnove sredstava iz člana 15 ove metodologije, zasnovanu na poslednjoj procjeni vrijednosti imovine operatora prihvaćenoj od strane Agencije,
 - 3) troškove poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva,

- 4) pokazatelje efikasnosti poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva, kao i projekciju za sve godine regulatornog perioda,
 - 5) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za sve godine regulatornog perioda,
 - 6) spisak infrastrukture operatora distributivnog sistema koja služi za povezivanje proizvođača priključenih na distributivni sistem po naponskim nivoima i njihovu vrijednost
 - 7) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, vrijednosti kredita na kraju svake regulatorne godine, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
 - 8) detaljan obračun predloženog prihoda, u skladu sa ovom metodologijom,
 - 9) studiju gubitaka u distributivnom sistemu urađenu u skladu sa Zakonom, i
 - 10) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Tabelu iz stava 3 tačka 2 ovog člana operatoru distributivnog sistema dostavlja Agencija najkasnije do 1. jula godine u kojoj se podnosi zahtjev.
- (5) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 32

Dokumentacija iz člana 31 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 33

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.

- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 34

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom prihoda (u daljem tekstu: Izvještaj po zahtjevu) Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 2 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Razmatranje izvještaja

Član 35

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj se razmatra izvještaji iz člana 34 st. 1 i 3 ove metodologije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 36

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju prihoda i cijena i dostavlja je podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Regulatorni period

Član 37

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom, počinje 1. januara 2023. godine i traje do 31. decembra 2025. godine.

- (2) Ako podaci o projektovanoj inflaciji u Crnoj Gori za godinu $t+n$ nijesu objavljeni od strane nadležne institucije do donošenja odluke o utvrđivanju prihoda i cijena, koriste se podaci o projektovanoj inflaciji za godinu $t+n-1$.

Početak primjene parametra α

Član 38

Parametar α iz člana 8 stav 10 ove metodologije primjenjivaće se od 1. januara 2026. godine.

Vrijednost parametra kvaliteta Q

Član 39

- (1) Vrijednost parametra kvaliteta Q iz člana 6 stav 4 ove metodologije za sve godine do 1. januara 2026. godine je jednaka nuli.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako operator distributivnog sistema do 31. decembra 2024. godine ne implementira prvu fazu investicije SCADA i ADMS, parametar kvaliteta Q za 2024. godinu i svaku godinu do kraja realizacije prve faze ove investicije utvrđuje se u vrijednosti - 0,01.

Način obračuna i utvrđivanja cijena za regulatorni period 2023-2025. godine

Član 40

- (1) Izuzetno od odredaba člana 19 stav 7, člana 21 st. 1, 2, 3 i 7 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, alokacija dijela troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema TAK_{t+n}^{PD} i izračunavanje cijena za angažovani distributivni kapacitet koju plaćaju kupci priključeni na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo (Ck_{t+n}^{35KUP} , Ck_{t+n}^{10KUP} , $Ck_{t+n}^{sm0,4KUP}$ i $Ck_{t+n}^{snm0,4KUP}$) vrše se primjenom ugovorene snage.
- (2) Izuzetno od odredbe člana 21 st. 5 i 6 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, izračunavanje udjela snage kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u ukupnoj priključnoj snazi distributivnog sistema ($UMK_{t+n}^{snm 0,4KUP}$) i snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo ($MK_{t+n}^{0,4KUP}$) vrši se primjenom ugovorene snage.
- (3) Izuzetno od odredbe člana 22 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta iz člana 21 st. 1, 2 i

3 za korisnike distributivnog sistema kod kojih se snaga mjeri primjenjuju se na mjesečno izmjerene maksimalne snage.

- (4) Izmjerena maksimalna snaga korisnika distributivnog sistema koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima je maksimalno srednje petnaestominutno opterećenje u toku mjesečnog obračunskog perioda, dok se kod korisnika koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu, uzima ta registrovana snaga.
- (5) U svrhu obračuna koristi se mjesečno izmjerena maksimalna snaga u višoj tarifi.
- (6) Izuzetno od odredbe stava 5 ovog člana, ako je proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B iz stava 7 ovog člana veći od maksimalne snage izmjerene u periodu više dnevne tarife, za svrhe obračuna koristiće se proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B.
- (7) Faktor B izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$B = \frac{MK_{\min}}{MK_{\max}}$$

gdje je:

- MK_{\min} - minimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW)
- MK_{\max} - maksimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW).

- (8) Ako zbog kvara na postrojenjima korisnika prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, odnosno postupanja snabdjevača, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, korisnik koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom obračunskom periodu vršno opterećenje će se u vremenu trajanja ograničenja posebno utvrditi.
- (9) Ako korisnik preuzima energiju na više mjesta izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke, osim ako je ugovorom o priključenju, odnosno ugovorom o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju definisano da se mjesto isporuke odnosi na vodove koji služe za rezervno napajanje.

Prestanak važenja

Član 41

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 32/19, 50/19, 51/19 i 5/20).

Stupanje na snagu

Član 42

Ova metodologija stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije sadržan je u članu 43 stav 1 tačka 1 alineja 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22), kojim je propisano da Agencija utvrđuje metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda operatora sistema i cijena, rokova i uslova za korišćenje distributivnih sistema električne energije.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE METODOLOGIJE

Razlog za donošenje Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije (u daljem tekstu: Metodologija) je potreba za:

- usklađivanjem sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 82/20),
- prilagođavanjem regulatorno-pravnog okvira promjenama u elektroenergetskom sistemu i okruženju u kome se poslovanje regulisanih kompanija odvija (nagli skokovi cijena na veleprodajnom tržištu električne energije i energetska kriza u evropskim zemljama, rast inflacije),
- unapređenjem regulatornog okvira u pogledu poboljšanja kvaliteta i realizacije planiranih investicija u roku.

III OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Metodologija ima sedam (7) poglavlja i 42 člana.

I OPŠTE ODREDBE

Članom 1 utvrđen je predmet metodologije i subjekti na koje se metodologija primjenjuje.

Članom 2 utvrđeni su principi na kojima se zasniva metodologija.

Članom 3 utvrđen je način regulacije cijene, način ostvarivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, način na koji se formira cijena po kojoj se plaća korišćenje distributivnog sistema i cijena po kojoj proizvođači električne energije u Crnoj Gori priključeni na distributivni sistem plaćaju operatoru korišćenje distributivnog sistema.

Članom 4 utvrđeni su izrazi koji se upotrebljavaju u metodologiji.

Članom 5 utvrđeno je kada se donosi odluka o trajanju regulatornog perioda.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Članom 6 utvrđeni su elementi regulatorno dozvoljenog prihoda, način utvrđivanja tih elemenata i regulatorno dozvoljenog prihoda koji se transponuje u tarife, faktor za kvalitet, kao i obaveza

ostalim korisnika da nadoknađuju dio prihoda operatora prenosnog sistema koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema.

Pravni osnov za uvođenje faktora za kvalitet sadržan je u članu 62 stav 1 tačka 4 Zakona o energetici („Službeni list Crne Gore“, br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22), kojim je propisano da metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije naročito sadrže podsticaje za postizanje višeg nivoa kvaliteta. Uvođenjem ovog faktora, ostvareni nivo opštih indikatora kvaliteta u odnosu na postavljeni cilj u prethodnom periodu će imati uticaj na regulatorno dozvoljeni prihod operatora distributivnog sistema koji se transponuje u tarife, čime se uvodi regulatorni okvir koji će interes korisnika u pogledu povećanja kvaliteta usluge koju mu pruža operator učiniti i interesom operatora. Agencija je operatoru distributivnog sistema u prethodnom periodu odobravalala investicije čija realizacija utiče na povećanje pouzdanosti podataka na osnovu kojih je moguće mjeriti opšte indikatore kvaliteta, od kojih je ključna implementacija SCADA. Stoga će se u početnom periodu primjenjivati metodološko rješenje koje ima za cilj da podstakne operatora distributivnog sistema da realizuje investiciju SCADA i ADMS u utvrđenim rokovima.

Članom 7 utvrđeni su troškovi poslovanja za energetske djelatnosti, način njihovog utvrđivanja, način na koji je operator dužan da troškove poslovanja evidentira i dokazuje, kazne i troškovi koji se ne uključuju u troškove poslovanja kod utvrđivanja prihoda, kao i podjela troškova poslovanja za potrebe utvrđivanja prihoda i radi stvaranja uslova za povećanje efikasnosti.

Članom 8 utvrđeni su troškovi poslovanja na koje se može uticati, način na koji se ovi troškovi utvrđuju za prvu godinu regulatornog perioda u slučaju kada je suma ukupnih troškova poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, za koje postoje konačni podaci, ostvarena u manjem/većem iznosu od sume utvrđenih, način utvrđivanja ovih troškova za ostale godine regulatornog perioda i način izračunavanja troškova poslovanja na koje se može uticati koji se transponuju u cijene.

Ovim članom preciziran je način utvrđivanja parametra Z_s , koji odražava trajnu promjenu troškova poslovanja na koje operator može uticati nastalu usljed promjene zakona. Budući da troškovi na koje se može uticati ne podliježu vršenju korekcija, već su predmet podsticaja za poboljšanje efikasnosti, parametri Z_s i Z_j omogućavaju da se kroz utvrđivanje ove kategorije troškova uvaži uticaj promjena koje su nastale zbog razvoja sistema ili okolnosti koje su van kontrole operatora, na troškove operatora.

Osim navedenog, izmjena obuhvaćena ovim članom u odnosu na važeću metodologiju, odnosi se i na parametar alfa (α), čijom primjenom se obezbjeđuje ravnomjerna podjela rizika promjene energetske veličine (snage) između operatora i korisnika sistema. Promjena u odnosu na dosadašnju primjenu ovog parametra sastoji se u njegovoj primjeni isključivo na troškove poslovanja na koje se može uticati, kao i u samom načinu izračunavanja parametra. Naime,

propisano je da se parameter α izračunava na osnovu odnosa porasta, odnosno smanjenja, snage ostalih korisnika distributivnog sistema u godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i prosječne snage u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi tekućem regulatornom periodu. S obzirom da se troškovi poslovanja na koje se može uticati, na koje se primjenjuje navedeni parameter, ne koriguju, predviđeno je da se pri njegovom utvrđivanju koriste podaci o ostvarenim snagama. Ovim se obezbjeđuje ujednačenost kretanja vrijednosti parametra alfa za sve godine regulatornog perioda, i to na osnovu ostvarenih promjena u korišćenju sistema od strane korisnika, jednako raspoređujući rizik između operatora sistema i korisnika.

Članom 9 utvrđeni su troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati, način na koji se ovi troškovi izračunavaju, način izračunavanja cijene električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka za svaku godinu regulatornog perioda, kao i ukupni troškovi gubitaka koji se transponuju na korisnike distributivnog sistema.

Članom 111 stav 4 i članom 115 stav 5 Zakona propisano je da električnu energiju za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu operatori sistema kupuju na tržištu u transparentnom postupku, dok je članom 241c stav 4 Zakona propisano da će se, nakon uspostavljanja berzanskog tržišta električne energije, nabavke električne energije iz člana 111 stav 4 i člana 115 stav 5 ovog zakona, obavljati na tom tržištu.

Budući da funkcionalno i likvidno berzansko tržište električne energije još uvijek nije uspostavljeno u Crnoj Gori, članom 9 je propisano da se za potrebe utvrđivanja cijene električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka u sistemu koristi cjenovni signal sa likvidne berze u Budimpešti (HUDEX) i cjenovni signal sa crnogorskog veleprodajnog tržišta izražen kao prosječna ponderisana cijena koju je dominantni trgovac ostavario u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva. Na ovaj način se uvažavaju cjenovni signali sa tržišta, a istovremeno se obezbjeđuje zaštita korisnika sistema od volatilnosti cijena koja može karakterisati početni period funkcionisanja berzanskog tržišta.

Usljed prethodno opisanog zakonskog okvira, operatori sistema su bili izloženi drastičnim fluktuacijama cijena na evropskim berzama, počev od 2020. godine, zbog zdravstvene krize prouzrokovane pandemijom COVID-2019, do 2021. godine zbog energetske krize, a koja nije još uvijek okončana. Polazeći od navedenog, regulatorni okvir je izmijenjen na način da se, umjesto mjesečnog prosjeka godišnjih fjučersa za regulatorne godine pojedinačno, koristi tromjesečni prosjek za sve tri godine regulatornog perioda, čime se dobija jedna cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka u sistemu za cio regulatorni period. Pravilima za korekcije cijena i naknada propisano je da se, pri vršenju korekcija troškova opravdanih gubitaka, uzima u obzir prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini za koju se vrši korekcija i ostvarena cijena godišnjih fjučersa u godini za

koju se vrši korekcija, čime je obezbijeđen podsticaj za operatore sistema da nabavljaju energiju po što povoljnijim cijenama.

Članom 10 utvrđeni su troškovi poslovanja na koje se ne može uticati i način na koji se ovi troškovi izračunavaju. Ovim članom je previđeno da troškovi na koje se ne može uticati obuhvataju troškove poreza na dobit pravnih lica, zbog izmjene u načinu izračunavanja stope povrata na kapital propisane članom 16 ove metodologije. Za potrebe utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, trošak poreza na dobit se utvrđuje primjenom stope propisane zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica i utvrđenog povrata na sredstva. S obzirom da ova kategorija troškova podliježe vršenju korekcija, i troškovi koji nastaju po osnovu poreza na dobit će se korigovati spram njihovog ostvarenja.

Članom 11 utvrđenu su drugi troškovi i na šta se odnose.

Članom 12 utvrđen je način na koji se troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju na djelatnosti, kao i način na koji se vrši alokacija ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun navedenih troškova.

Članom 13 utvrđen je način utvrđivanja troška amortizacije, kao i način na koji Agencija raspoređuje trošak amortizacije po godinama regulatornog perioda. Izmjena u ovom članu u odnosu na važeće rješenje se odnosi na utvrđivanje troškova amortizacije za sredstva nabavljena iz donacija, čime se operator motiviše na aktivniju ulogu u obezbjeđivanju namjenskih donacija. Takođe je izvršena izmjena u dijelu primjene projektovane inflacije na utvrđenu amortizaciju, zbog izmjene u načinu utvrđivanja stope povrata na kapital iz člana 16 ove metodologije.

Članom 14 utvrđen je povrat na sredstva i način njegovog izračunavanja, kao i način na koji Agencija raspoređuje utvrđeni povrat na sredstva po godinama regulatornog perioda.

Članom 15 utvrđena je regulatorna osnova sredstava i način njenog izračunavanja. U ovom članu izvršeno je usklađivanje sa članom 8 stav 3 i članom 60 stav 2 Zakona, kao i sa članom 16 ove metodologije, kojim je izmijenjen način utvrđivanja stope povrata na kapital. Zbog promjene načina utvrđivanja stope povrata na kapital, projektovana inflacija se ne primjenjuje na vrijednost regulatorne osnove sredstava. Značajna izmjena u ovom članu odnosi se na regulatorni tretman investicija. Polazeći od člana 60 stav 5 tačka 3 Zakona, a uzimajući u obzir stepen realizacije investicija u prethodnom periodu, propisano je da u regulatornu osnovu sredstava ulaze samo odobrene planirane investicije koje se odnose na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, čije je stavljanje u upotrebu planirano tokom regulatornog perioda. Pravilima za korekcije cijena i naknada propisano je da će se nakon realizacije investicija operatorima nadomjestiti povrat na sredstva i amortizacija. Na ovaj način je uspostavljen okvir koji motiviše operatore sistema da realizuju planirane investicije u roku.

Članom 16 utvrđena je stopa povrata na kapital i način njenog izračunavanja. Ovim članom izmijenjen je način utvrđivanja stope povrata na kapital. Umjesto realnog ponderisanog prosječnog troška kapitala (prije oporezivanja), primjenjuje se nominalni (poslije oporezivanja). Navedenom izmjenom izbjegnuto je uticaj inflacije na stopu povrata na kapital, na osnovu koje se utvrđuje dio prihoda po osnovu uloženog kapitala operatora. Na ovaj način je obezbijeđena održivost poslovanja i siguran poslovni ambijent u dijelu zaštite od izloženosti rastu inflacije, dijelom uzrokovanom energetsom krizom, odnosno rastom cijena energije u Evropi. Osim navedenog, izmjenom je obuhvaćen i prelazak sa stope prije oporezivanja na stopu poslije oporezivanja, kako bi se omogućilo vršenje korekcija troškova koji nastaju po osnovu poreza na dobit pravnih lica. Na ovaj način korekcijama će se uvažiti i uvođenje progresivne stope poreza Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list RCG", br. 65/01, 12/02, 80/04 i "Službeni list CG", br. 40/08, 86/09, 14/12, 61/13, 55/16 i 146/21).

Članom 17 utvrđeni su ostali prihodi od energetske djelatnosti i način njihovog utvrđivanja. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa članom 180 stav 4 Zakona.

III OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Članom 18 utvrđeno je šta obuhvata korišćenje distributivnog sistema i način na koji se obezbjeđuje regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene i koji obuhvata i dio prihoda operatora prenosnog sistema koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema.

Članom 19 utvrđeno je šta obuhvataju troškovi za korišćenje distributivnog sistema koji se transponuju u tarife, način njihovog izračunavanja i raspoređivanja.

IV ALOKACIJA TROŠKOVA NA KORISNIKE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Članom 20 utvrđen je način izračunavanja cijena za korišćenje distributivnog sistema za proizvođače, zavisno od naponskog nivoa na koji su priključeni, kao i način proračunavanja dijela odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača. Cijena za korišćenje distributivnog sistema za proizvođače se sastoji od cijene opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu, koja se utvrđuje na osnovu udjela gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem distributivnog sistema od strane proizvođača u ukupnim opravdanim gubicima, i cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta, koja se utvrđuje na osnovu udjela priključne snage proizvođača priključenih na distributivni sistem električne energije u ukupnim troškovima poslovanja operatora distributivnog sistema.

Članom 21 utvrđen je način izračunavanja cijena za angažovani distributivni kapacitet za kupce kod kojih se snaga mjeri/ne mjeri, u zavisnosti od naponskog nivoa na koji su priključeni, obaveza za grupu kupaca da plaćaju fiksnu naknadu, kao i način izračunavanja te naknade.

Članom 22 utvrđeno je na koga se primjenjuju cijene za angažovani distributivni kapacitet.

Članom 23 utvrđeno je ko i na koji način nadoknađuje troškove nabavke električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu i dijela gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na operatora.

Članom 24 utvrđen je na koji način se pokrivaju troškovi opravdanih gubitaka, kao i način izračunavanja utvršenih troškova gubitaka koje pokrivaju kupci, zavisno od naponskog nivoa na koji su priključeni.

Članom 25 utvrđen je način izračunavanja cijene opravdanih gubitaka po kategorijama kupaca, kao i način određivanja niže i više tarifa za cijenu za pokrivanje opravdanih gubitaka za kupce sa dvotarifnim mjerenjem.

Članom 26 utvrđeno je po kojoj cijeni i na koji način se plaćaju troškovi za pokrivanje opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu.

V KATEGORIJE KUPACA, CIJENE I NAKNADE

Članom 27 utvrđena je podjela kupaca po naponu na mjestu predaje električne energije i priključnoj snazi, podjela kupaca kod kojih se snaga mjeri i ne mjeri, kao i podjela kupaca prema mjernim uređajima.

Članom 28 utvrđene su tarife za aktivnu energiju, kao i vremenski periodi u kojim se primjenjuju pri zimskom /ljetnjem računanju vremena.

Članom 29 utvrđen je način obračuna usluge korišćenja distributivnog sistema električne energije.

Članom 30 utvrđene su cijene na osnovu kojih se ostvaruje regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene i koji obuhvata i dio prihoda operatora prenosnog sistema koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema.

VI POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA

Članom 31 utvrđen je način pokretanja za utvrđivanja prihoda i cijena i dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev.

Članom 32 utvrđen je način dostavljanja dokumentacije.

Članom 33 utvrđeno je objavljivanje zahtjeva na internet stranici Agencije, način davanja mišljenja i primjedbi, kao i rokovi za zahtjevanje otklanjanja neodostataka u zahtjevu i rokovi za otklanjanje nedostataka.

Članom 34 utvrđeno je objavljivanje izvještaja o analizi dokumentacije, rok za davanje mišljenja i primjedbi na izvještaj, kao i objavljivanje izvještaja na internet stranici Agencije.

Članom 35 utvrđeno je dostavljanje poziva za sjednicu Odbora Agencije podnosiocu zahtjeva i objavljivanje obavještenja o održavanju sjednice na internet stranici Agencije.

Članom 36 utvrđeno je donošenje odluke i dostavljanje podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima, kao i način objavljivanja odluke.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članom 37 utvrđeno je kada počinje prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom, rok za dostavljanje podataka o energetske veličinama za utvrđivanje prihoda i cijena koje je operator dužan da podnese, kao i koji podaci o projektovanoj inflaciji u Crnoj Gori se koriste ako ti podaci nijesu objavljeni od strane nadležne institucije do donošenja odluke o utvrđivanju prihoda i cijena.

Članom 38 utvrđuje se početak primjene parametra α .

Članom 39 utvrđuje se vrijednost parametra kvaliteta Q do 2026. godine i vrijednost ovog parametra u zavisnosti od realizacije prve faze investicije SCADA i ADMS.

Članom 40 utvrđen je način obračuna i utvrđivanja cijena za regulatorni period 2023-2025. godina.

Članom 41 utvrđuje se prestanak važenja Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 32/19, 50/19, 51/19 i 5/20).

Članom 42 utvrđuje se kada metodologija stupa na snagu.